

۱۵۲۷۹۲۵

تکنیک‌های ویژه در ارزیابی روانی کودکان

نویسنده:

دکتر مهرانگیز پیوسته گر

عضو هیأت علمی گروه روانشناسی دانشگاه الزهرا

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۶

782761

روانشناسی

روانشناسی کودکان و نوجوانان

سرشناسه	: پیوسته گر، مهرانگیز، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: تکنیک‌های ویژه در ارزیابی روانی کودکان، ریسنده: رانگیز، بسته گر.
مشخصات نشر	: تهران: آوای نور، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۶ ص.
شابک	: 978-600-309-318-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: آزمون‌های شخصیت کودکان
موضوع	: Personality tests for children
موضوع	: کودکان - روان‌شناسی
موضوع	: Child psychology
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶۵/۶۹۸BF تا ۹۵پ/
رده بندی دیویی	: ۹۴/۱۵۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۴۴۲۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان سهیل وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر ۸۰۲ ۶۶۴۸

تکنیک‌های ویژه در ارزیابی روانی کودکان

نویسنده: دکتر مهرانگیز پیوسته گر

ویرایش: مریم تویسرکانی

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۱۸-۸

قیمت ۲۲۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۹		مقدمه
۱۰		اصول کلی مصاحبه تشخیصی
۱۱		الف-جمع آوری اطلاعات از منابع معتبر
۱۱		ب- اعمال شرایط محدود کننده
۱۳		ج- توجه به تعامل والدین و کودک
۱۵		د- ایجاد تعهد درمانی و شناختی در طول مصاحبه
۲۵		تشخیص مقاومت موانع در ارزیابی
۲۸		طبقه بندی رابع مصاحبه
۲۸		مقاومت های کذب
۲۹		مقاومت های واقعی
۲۹		موانع مربوط به هنگام مصاحبه
۳۱		موانع متوسط در مصاحبه
۳۸		موانع شدید در مصاحبه
۴۳		موانع موجود هنگام مصاحبه با خانواده
۴۴		تکنیک های مصاحبه با کودکان و نوجوانان
۴۴		الف- تکنیک های کلامی
۴۴		۱- رویارویی به عنوان یک تکنیک مقابله
۴۶		۲- فهرست کردن خوب ها و بدها
۴۷		۳- مصاحبه با استفاده از روش جابجایی
۵۰		۴- نقش معکوس
۵۲		۵- ایفای نقش
۵۳		۶- تکنیک دو صندلی
۵۷		ب- تکنیک های مصاحبه غیر کلامی
۶۰		۱- تکنیک های ترسیم
۷۸		۲- بازی و تکنیک های بازی
۸۱		شرایط خاص مورد توجه در ارزیابی
۸۱		الف- تعارض بین نسلی
۸۲		ب- مرگ در خانواده
۸۳		ج- بیماری در خانواده
۸۶		د- عوامل استرس زای اقتصادی

۸۶	ه- اقلیت ها
۸۷	و- کودکان دور از خانه
۹۷	معرفی برخی ابزارهای ارزیابی و تشخیص اختلالات رفتاری و اضطرابی در کودکان و نوجوانان
۱۰۰	کاربرد آزمون ها
۱۰۰	اثرات آزمون ها
۱۰۲	اختلال سلوک
۱۰۳	اختلال کم توجهی - بیش فعالی
۱۰۵	پرسشنامه رفتاری راتر برای اختلالات رفتاری کودکان
۱۱۲	مقیاس طرح بندی کانرز
۱۱۳	ویژگی های روانسنجی
۱۱۸	پرسشنامه مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی
۱۲۰	ارزیابی اختلالات رفتاری در کودکان عقب مانده خفیف پسر
۱۲۱	اختلالات یادگیری و ارزیابی آن
۱۲۵	انواع اختلالات یادگیری
۱۲۷	روش های تشخیص اختلالات یادگیری
۱۲۷	مصاحبه و مشاهده بالینی کودک
۱۲۸	مصاحبه با والدین
۱۲۹	آزمون های روانشناختی
۱۳۱	اختلالات نافذ رشد
۱۳۲	اوتیسم
۱۳۶	ارزیابی اوتیسم
۱۳۶	۱- چک لیست ارزیابی درخودماندگی در کودکان نوپا (CHAT)
۱۳۷	۲- مقیاس اوتیسم بهر کودک
۱۴۲	اضطراب و ارزیابی آن
۱۴۴	مقیاس اضطراب کودکان اسپنس
۱۴۸	فرم آزمون اضطراب اسپنس
۱۵۱	افسردگی و ارزیابی آن
۱۵۴	ارزیابی رفتارهای اقدام به خودکشی
۱۶۱	پرسشنامه افسردگی کودکان ماریا کواس (CDI)
۱۶۳	فرم پرسشنامه افسردگی کودکان ماریا کواس

۱۶۶	ارزیابی غیر رسمی اضطراب ها و لجبازی های کودک.....
۱۶۶	الف. لجبازی ها و رفتارهای مقابله ای:.....
۱۶۸	ب. پرخاشگری و نشانه های رایج آن.....
۱۶۹	ج. برخی نشانه های رایج اضطراب عمومی.....
۱۷۰	د. ترس ها و نگرانی ها.....
۱۷۱	شایع ترین انواع ترس ها در سنین مختلف کودکان.....
۱۷۳	آزمون های فراقکن سنجش شخصیت.....
۱۷۳	(۱) آزمون ساکس و لوی.....
۱۷۷	(۲) آزمون ایریاف کودکان (CAT).....
۱۹۷	(۳) آزمون خانه - درخت - آدم (HTP).....
۲۰۰	(۴) آزمون ناکامی رو بزویگ روی کودکان.....
۲۰۶	تشخیص و ارزیابی سو ستفاد جرسی کودک.....
۲۰۸	(۵) تست ترسیم خانواده.....
۲۱۷	تست های عینی سنجش شخصیت.....
۲۱۷	(۱) آزمون شخصیت سیاتل (ویژه کودکان - سر مدرسه).....
۲۲۱	(۲) خودپنداره کودکان.....
۲۲۶	(۳) پرسشنامه شخصیتی آیسنک فرم کودکان و نوجوانان (EPO).....
۲۳۴	(۴) عزت نفس (پپ).....
۲۳۹	(۵) آزمون عزت نفس کوپر اسمیت.....
۲۴۱	(۶) سنجش ناامیدی کودکان.....
۲۴۳	(۷) سنجش احساس تنهایی.....
۲۴۶	(۸) پرسشنامه (همدلی - بهر و تحلیل) کودکان.....
۲۴۸	ارزیابی کودکان با کمبودهای حسی.....
۲۴۸	اختلالات شنوایی.....
۲۴۹	اختلالات بینایی.....
۲۵۱	منابع.....

کتاب حاضر به توصیف مجموعه‌ای از تکنیک‌های ویژه تشخیصی و آزمون‌های تخصصی روانشناختی می‌پردازد، که جهت تشخیص مشکلات خاص در کودکان؛ نظیر بیش‌فعالی، مشکلات یادگیری، پرخاشگری، افسردگی و اضطراب استفاده می‌شوند. در دو دهه اخیر با عنایت به نظریه روان‌شناسان رشد و متخصصان تعلیم و تربیت، توجه به کودکان و اختلالات مربوط به آنها نقش پررنگی به خود گرفته است. با توجه به اینکه مشکلات کودکان از نقائص جسمانی تا اختلالات رفتاری دایره وسیعی را در بر می‌گیرد، و نیز اذعان به این موضوع که همه کودکان از مراحل یکسان و پشت سرهمی تبعیت نمی‌کنند، در کتاب حاضر، تنها، پرکاربردترین ارزیابی‌های شخصیت مرور می‌شود. اگرچه آزمون‌هایی که در این کتاب توضیح داده می‌شوند، بطور قابل توجهی از لحاظ محتوی و الگوهای اجرا و نحوه تفسیر متفاوت هستند، اما همه‌ی آنها به این جهت طراحی شده‌اند که امکان درک رفتار کودک و نوجوان را در موقعیت‌های مختلف روزمره امکان‌پذیر نمایند. آزمون‌ها از رفتار آموختنی توصیفی ارائه می‌دهند که به ویژگی‌های کودک ربط داشته باشد. آزمون‌های گوناگون مرور می‌شود، بازتاب رویکردهای گوناگون در ارزیابی شخصیت هستند که در اوایل این قرن انتشار پیدا کرده‌اند.

آزمون‌های شخصیت^۱ اغلب، بسته به ساختار و نحوه وضوح کار مورد نیاز برای آزمون شونده به انواع عینی^۲ و فراقکن^۳ دسته‌بندی می‌شوند. براساس این نوع طبقه‌بندی، به آزمون‌هایی که حاوی ساختار و وضوح بالا و عدم وجود ابهام هستند و بطور عینی نمره گذاری می‌شوند، آزمون‌های عینی گفته می‌شود. از سوی دیگر آزمون‌های فراقکن، تست‌های بدون ساختار با گزینه‌های مبهم هستند. این آزمون‌ها آزمودنی را تشویق می‌کنند در پاسخ به محرکات مبهم، نیازها، نگرش‌ها و آرزوهای پنهان خود را بیرون بریزد. با وجود اینکه ثابت شده است که این تمایز برای اهداف طبقه‌بندی مفید و کاربردی است اما اختلاف نظرهایی هم در مورد ارزش این سیستم طبقه‌بندی وجود دارد. با این وجود، این طبقه‌بندی جهت ارجاع و دسته‌بندی بسیاری از تست‌های کاربردی شخصیت مفید است.

-
1. personality test
 2. Objective test
 3. Subjective

از نظر تاریخی تست‌های فرافکن با فعالیتهای موری^۱ و دستیارانش بر روی آزمون اندریافت موضوع (TAT)^۲، و فعالیت‌های رورشاخ^۳ بر روی تست لکه جوهر شروع شده و این فعالیت‌ها از تلاش‌های پیشگام در آزمون‌های فرافکن به حساب می‌آیند. چنین رویکردی در ارزیابی شخصیت، بیانگر تغییر جهتی از کارهای روشن و غیر مبهم آزمون‌های شخصیت به سمت فعالیت‌های بدون ساختار و کمتر واضح می‌باشد. طرفداران آزمون‌های فرافکن به ارزیابی‌های گسترده شخصیت علاقمند هستند. ارزیابی‌هایی که کلی‌تر (عمومی‌تر - جهانی‌تر) هستند، موضوعیت کمتری برای تمرین و حالت دفاعی دارند و در تشخیص وجوه منفی یا ناخودآگاه شخصیت، مستقیم‌تر و آشکارتر عمل می‌کنند.

توجه سبب به آزمون‌های شخصیت، از دهه‌های ۱۹۴۰ کم‌رنگ شد. تاکید محققان، بیشتر بر روی تفسیر شکل دادن آنها با کاهش نقطه ضعف هایشان همراه بوده است. ابزارهای جدید، همدیگر را با آزمون‌های اولیه هستند و الگوهای ساختاری مشابهی در آنها بکار گرفته شده است. لازم به ذکر است که اجرا آزمون‌ها با تنهایی یک تشخیص معتبر را فراهم نمی‌کنند. گاهی لازم است که از شیوه‌های دیگری نیز مصاحبه نیز استفاده شود بنابراین در این کتاب به اصول و تکنیک‌های مصاحبه با کودکان نیز پرداخته شده است.

اصول کلی مصاحبه تشخیصی

طرح برنامه درمانی مناسب، نیازمند مصاحبه تشخیصی مناسب است. زیرا بسیاری از اوقات آزمون‌های استاندارد شده‌ی تشخیصی کارایی لازم را ندارند. در چنین شرایطی آزمون گر باید ابزارهای دیگری از جمله مصاحبه را برای رسیدن به اهداف تشخیصی بیازماید.

مصاحبه تشخیصی با کودک و نوجوان فرایندی است که نیازمند همکاری افراد مختلف نظیر مصاحبه کننده، آشنایان و خانواده بیمار است. مصاحبه را، رابطه کلامی چهره به چهره تعریف کرده اند که مانند سایر روشهای ارزشیابی شخصیت و تشخیص